

Віктор Петрович Онищенко

к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку,
оподаткування та аудиту Чернігівського національного
технологічного університету, onvr83@gmail.com

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ВЕНЧУРНОГО ІНВЕСТИВАННЯ

УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕТОДИЧЕСКОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА ВЕНЧУРНОГО ИНВЕСТИРОВАНИЯ

IMPROVEMENT OF METHODOLOGICAL GROUNDWORK OF ACCOUNTING OF VENTURE CAPITAL INVESTMENT

Анотація. Визначено основоположні принципи бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності щодо венчурного інвестування. Названо основні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності, які стосуються обліку венчурного інвестування. Визначено недоліки існуючого методичного забезпечення.

Аннотация. Определены основополагающие принципы бухгалтерского учета и составления финансовой отчетности относительно венчурного инвестирования. Названы основные стандарты бухгалтерского учета и финансовой отчетности, касающихся учета венчурного инвестирования. Определены недостатки существующего методического обеспечения.

Abstract. The article identifies the fundamental principles of accounting and financial statements that influence accounting of venture investment. The basic standards of accounting and financial statements related to accounting of venture capital investment are named. Shortcomings of the existing methodologies are identified.

В умовах необхідності активізації інвестиційних процесів в економіці України та її структурної перебудови актуальними стають питання пошуку інноваційних сфер діяльності. Венчурне інвестування є механізмом активізації інноваційного розвитку, проте в умовах України має низку перешкод для свого розвитку. Так, дослідники вказують на низький рівень законодавчої бази [1, с. 268; 5, с. 12]. Методологічне і методичне забезпечення бухгалтерського обліку венчурного інвестування певною мірою також є частиною законодавчої бази. За таких обставин доцільним стає його дослідити та запропонувати можливі напрями його подальшого розвитку.

Метою дослідження є на основі природи венчурної діяльності визначити основні методологічні принципи, на яких слід будувати бухгалтерський облік венчурного інвестування; дослідити стан існуючого методичного забезпечення його обліку; визначити можливі напрями розвитку методологічного і методичного забезпечення обліку венчурного інвестування.

Методологічне забезпечення бухгалтерського обліку являє собою концептуальні засади його ведення, основоположні принципи викладені у відповідних законах, стандартах фінансової звітності або положеннях бухгалтерського обліку [3, с. 199]. За своєю обліково-економічною суттю венчурна інвестиція є активом для венчурного капіталіста, в той час як для підприємства-реципієнта (об'єкта інвестування) стає джерелом господарських засобів (частиною статутного капіталу або в окремих випадках — позикового капіталу).

Для відображення в обліку фінансових інвестицій венчурного характеру за наведеними вище обліковими стандартами можливі такі варіанти:

- використання первісної вартості на дату здійснення інвестиції;
- використання інвестором методу участі в капіталі для обліку інвестицій в асоційовані підприємства на дату балансу;
- використання інвестором методу участі в капіталі для обліку спільно контрольованих суб'єктів господарювання (та інших методів обліку спільної діяльності залежно від її форми передбачених у МСФЗ 11 і ПСБО 12);
- складання консолідованої фінансової звітності. Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» акціонерні товариства мають обов'язково складати консолідовану фінансову звітність за МСФЗ, якщо мають підконтрольні підприємства.

Розглянемо, яким чином існує методичне забезпечення обліку венчурного інвестування відповідає вищезазначеним вимогам (табл. 1). Методичне забезпечення бухгалтерського обліку містить у собі тлумачення законів і стандартів фінансової звітності та бухгалтерського обліку, методичні вказівки, рекомендації, інструкції щодо їх застосування або обліку окремих господарських операцій [3, с. 199].

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБЛІКУ ВЕНЧУРНОГО ІНВЕСТИВАННЯ

Нормативний документ	Умова застосування	Що регулює
План рахунків бухгалтерського обліку та Інструкція до його застосування: Наказ МФУ від 30.11.1999 № 291	Всі інвестори	Застосування рахунків обліку фінансових інвестицій, доходів і витрат від інвестиційної інвестора
Положення про особливості бухгалтерського обліку операцій інститутів спільного інвестування [9]	Інвесторами, що підпадають під визначення інституту спільного інвестування (корпоративний або пайовий фонд)	Особливості бухгалтерського обліку власного капіталу інститутів спільного інвестування
Положення про порядок визначення вартості чистих активів інститутів спільного інвестування [10]	Інвесторами, що підпадають під визначення інституту спільного інвестування (корпоративний або пайовий фонд)	Положення встановлює вимоги щодо порядку визначення вартості чистих активів інститутів спільного інвестування
Методичні рекомендації з обліку спільної діяльності Наказ МФУ від 30 грудня 2011 р. № 1873	Інвестори, які здійснюють інвестування на основі спільної діяльності без створення юридичної особи за договорами простого товариства	Ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності учасників спільної діяльності. В основі метод пропорційної консолідації

Аналізуючи існуюче методичне забезпечення обліку венчурного інвестування, можна побачити, що недостатньо враховані (чи взагалі не враховані) такі його особливості:

— висока ризиковість інвестування. Примітки до звітності мають мати більше інформації про ризики, які несе інвестор;

— існування двох форм венчурного інвестування: вкладення у статутний капітал і інвестиційне кредитування. Про облік інвестиційного кредитування, його відображення в примітках до фінансової звітності не зазначається;

— деталізація порядку застосування методу участі в капіталі як найімовірнішого методу обліку венчурної інвестиції;

— наявність кількох інвестиційних пакетів у інвестора. Для дотримання можливостей порівняння різних інвестиційних пакетів по їх ефективності та забезпечення концептуального принципу правдивого подання необхідна єдина методика оцінки вартості власного капіталу (чистих активів) об'єктів інвестування.

Венчурні інвестиції є довгостроковими фінансовими інвестиціями з високим ризиком, які зазвичай дають можливість управління об'єктом інвестування, що й визначає порядок їх обліку, відповідне методологічне та методичне забезпечення.

Методологічне і методичне забезпечення обліку венчурних інвестицій є недосконалим. Існує потреба у створенні методичних рекомендацій з обліку венчурного інвестування, які б містили бухгалтерські проведення з обліку фінансових інвестицій, детальний порядок застосування методів їх оцінки (за справедливою вартістю, за методом участі в капіталі). У таких методичних рекомендаціях необхідно приділити увагу розкриттю ризиків застосування методу участі в капіталі, детальному розкриттю доречної та суттєвої інформації у примітках до фінансової звітності інвестора.

Література

1. Зінченко О.А. Венчурне інвестування: проблеми розвитку в Україні і зарубіжний досвід / О.А. Зінченко, О.В. Чайка // Вісник економіки транспорту і промисловості. — 2012. — № 40. — С. 266—269.
2. Зянько В.В. Венчурне інвестування як засіб підвищення інноваційної активності / В.В. Зянько // Сучасні тенденції розвитку фінансових та інноваційно-інвестиційних процесів в Україні: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. — Вінниця : ВНТУ, 2013. — С. 101—104
3. Рожельюк В.М. Організація обліку як цілеспрямована діяльність власника підприємства / В.М. Рожельюк // Інноваційна економіка. — 2014. — № 3. — С. 196—203.
4. Савченко В.Ф. Проблеми венчурного інвестування в Україні / В.Ф. Савченко, Д.В. Шатирко // Науковий вісник Чернігівського державного інституту економіки і управління. — 2013. — № 2 (18). — С. 7—13.
5. Сысоева И.В. Учет венчурного финансирования / И.В. Сысоева // Инженерный вестник Дона. — 2012. — № 4-1, том 22. — С. 5—9.
6. Яковець Г.Ю. Розвиток венчурної інвестиційної діяльності в Україні: обліковий вимір / Г.Ю. Яковець // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: економічні науки. — 2011. — № 4 (58). — С. 173—176.
7. Концептуальна основа фінансової звітності : IASB // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_009

8. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=996-14>

9. Положення про особливості бухгалтерського обліку операцій інститутів спільного інвестування : Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку України від 26.11.2013 № 2669 // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z2156-13>

10. Положення про порядок визначення вартості чистих активів інститутів спільного інвестування : Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку України від 30.07.2013 № 1336 // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1444-13/paran18#n18>

УДК 338.23

Марина Юрїївна Поліщук-Ба

асистент кафедри стратегії підприємств

ДВНЗ «Київський економічний університет

імені Вадима Гетьмана», polishchuk.m@gmail.com

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

АНАЛИЗ СОВРЕМЕННОГО СОСТОЯНИЯ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ПРОМЫШЛЕННОГО СЕКТОРА ЭКОНОМИКИ УКРАИНЫ

ANALYSIS OF CURRENT STATUS OF INNOVATION INDUSTRIAL SECTOR OF UKRAINE

Розглянуто сучасний стан інноваційної активності на вітчизняних промислових підприємствах. Проаналізовано законодавчу базу з питань інноваційної діяльності, виявлено основні проблеми інноваційного розвитку промислового сектору та окреслено коло питань, що потребують подальшого дослідження.

Рассмотрено современное состояние инновационной активности на украинских промышленных предприятиях. Проанализирована законодательная база в сфере инновационной деятельности, выявлены основные проблемы инновационного развития промышленного сектора и очерчен круг вопросов, требующих дальнейшего исследования.

The thesis is devoted to research of current state of innovation activity in the Ukrainian industry. Author analyzed the legal framework of innovation, statistic information by industry and the public information of International rating agencies.

На сьогодні, без сумніву зрозумілим та усвідомленим є той факт, що інновації та викликані ними інноваційні процеси надзвичайно важливі як для особистісного успіху окремої особистості, так і для процвітання країни загалом. Спостерігається і поглиблення інтересу до підприємництва в області інновацій, що сприяє НДДКР, розробці та впровадженню інновацій, інноваційних продуктів, залученню та освоєнню іноземних інвестицій, створенню нових робочих місць для наукових кадрів, реалізації стартапів. Україна обрала та задекларувала інноваційну модель розвитку, в якій стратегічними пріоритетними напрямками інноваційного розвитку в горизонті 2020 є освоєння нових технологій транспортування енергії, впровадження енергоефективних, ресурсозберігаючих технологій, освоєння альтернативних джерел енергії; освоєння нових технологій високотехнологічного розвитку транспортної системи, ракетно-космічної галузі, авіа- і суднобудування, озброєння та військової техніки; освоєння нових технологій виробництва матеріалів, їх оброблення і з'єднання, створення індустрії наноматеріалів і нанотехнологій; технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу тощо [2]. Очевидно, що найрезультативнішою галуззю для впровадження інновацій залишається промисловість, де можна відслідкувати прямий вплив залучення інновацій на збільшення ефективності діяльності. У 2014 році інноваційною діяльністю у промисловості займались 1 609 підприємств (16,1 % у загальній структурі).

Визначаючи дефініції з заданої проблематики, варто звернутись до Закону України «Про інноваційну діяльність», де *інноваційна діяльність* трактується як діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень і розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг, а *інноваційне підприємство* як підприємство, що розробляє, виробляє і реалізує інноваційні продукти і (або) продукцію чи послуги, обсяг яких у грошовому вимірі перевищує 70 % його загального обсягу продукції і (або) послуг [1].

Важливу роль для трансферу технологій і комерціалізації наукових розробок відіграє розвиток в Україні інноваційних форм організації виробничої діяльності — створення спеціальних економічних зон, технопарків, промислових кластерів і технологічних платформ, які довели свою ефективність у міжнародній практиці. У 2015 році в Україні зареєстровано 16 технологічних парків, 11 спеціальних (вільних) економічних зон, 57 бізнес-інкубаторів [5, с. 23]. Діючими технопарками в